सिने गप्पा

By

Ashay Dileep Javadekar

Ep7 – Conflict (संघर्ष)

Summary

मागच्या लेखामध्ये आपण नायक आणि जिज्ञासा (Hero and Desire) यांच्याविषयी बोललो. तिसरी महत्वाची गोष्ट ज्याच्यामुळे फिल्ममधली पात्र कुंडलिनी ग्रेडियंट मधून जातात ते म्हणजे संघर्ष. संघर्ष म्हणजे नेमकं काय, तो कशा स्वरूपात येतो याचा विचार या लेखामध्ये केला आहे. माझ्या काही फिल्म्स, आणि काही हॉलिवूड मधल्या फिल्म्स, आणि नेटफ्लिक्स वरच्या काही सिरिअल्स या उदाहरणांमधून ही कल्पना अधिक विस्ताराने मांडली आहे.

Article

नमस्कार, माझं नाव आशय जावडेकर. मी एक फिल्ममेकर आणि इंजिनीयर आहे. मला सिनेमे बघायला प्रचंड आवडतं आणि त्याविषयी बोलायला त्याहून जास्त. मी अमेरिकेत इंजिनीरिंग मध्ये PhD करत असताना मला सिनेमाचं वेड लागलं आणि मी सिनेमे बनवायला पण लागलो. हे सिनेमे बघताना, बनवताना मला जे काही शिकायला मिळतं, अनुभवायला मिळतं, त्याविषयी मी गप्पा मारणार आहे. That's Cinegappa!

मागच्या लेखामध्ये आपण फिल्म्स मधल्या पात्रांच्या भावनिक प्रवासासाठी जे तीन महत्वाचे घटक असतात त्यांच्याविषयी बोललो. ते म्हणजे, नायक (Hero), जिज्ञासा (Desire) आणि संघर्ष (Conflict). नायक आणि जिज्ञासा विषयी मागच्या लेखात आपण सविस्तर चर्चा केली आणि आता या लेखामध्ये आपण संघर्षाविषयी बोलू.

संघर्ष हा कुठल्याही कथेमध्ये, चित्रपटामध्ये किती महत्वाचा आहे? याचं उत्तर फारच सोपं आहे. संघर्ष नसेल तर कथेला कथेपणच येणार नाही अशा मताचा मी आहे. तुमच्या कथेचा नायक अडचणींना पार कसं करतो, याच्यामुळे कथा उत्कंठावर्धक होते. संघर्ष नायकाला कुंडलिनीचा प्रवास करायला भाग पडतो, आणि त्यातून काहीतरी नायकाला मिळतं. त्यामुळे कुठल्याही कथेतली अत्यावश्यक गोष्ट म्हणजे नायकाला करायला लागणारा संघर्ष.

आता संघर्ष म्हणजे काय नक्की? नुसती एखादी आलेली अडचण? नाही. मी इंजिनीरिंगला असताना आमचे एक प्रोफेसर होते ते आम्हाला सांगायचे की कुठल्याही अडचणीला मात करताना तुमच्यासमोर तीन पर्याय असतात,

१. अडचणीला सामोरे जा (Face the problem)

२. अडचणीला टाळा (Avoid the problem)

३. अडचणीला वस्तुस्थिती समजा (Accept the problem)

आपल्या नायकाने काय करायला पाहिजे? जर नायकाने आलेल्या अडचणीला टाळलं, किंवा तिला वस्तुस्थिती समजलं तर सिनेमा तिथेच संपला, नाही का? कारण मग काही बघण्यासारखं उरलंच नाही. त्यामुळे आपल्याला आपल्या नायकाला अडचणीला सामोरं जायला लावायचं आहे. पण असं करायचं असेल तर दुसरा मार्ग आणि तिसरा मार्ग (टाळणे किंवा वस्तुस्थिती समजणे) हे अस्तित्वातच नसले पाहिजेत. नायकाने अडचणीला सामोरं गेलं पाहिजे आणि जर तो नाही गेला तर त्याच्याकडे दुसरा कुठलाही पर्याय उपलब्ध नसला पाहिजे.

याला मराठी मध्ये एक उत्तम म्हण आहे, “इकडे आड आणि तिकडे विहीर”. हे केलं तरी प्रॉब्लेम, आणि ते केलं तरी प्रॉब्लेम. कात्रीत अडकायला पाहिजे हिरो. त्याच्यासमोर दोन पर्याय पाहिजेत आणि दोन्ही त्याला नको असलेले हवेत. The hero has to face two equally unacceptable choices. अशी जेव्हा स्थिती येईल तेव्हा संघर्ष निर्माण झाला असं म्हणता येईल.

आता काही उदाहरणे घेऊन बघूया कसा संघर्ष निर्माण होतो फिल्म्स मध्ये.

१. Story of a UD Student

माझी “Story of a UD Student” अशी एक ऍनिमेशन फिल्म आहे. ती खालच्या लिंक वर बघता येईल.

https://www.youtube.com/watch?v=1gz6eJTvC0w

या फिल्म मध्ये तो स्टुडन्ट आहे, तो हळू हळू शिक्षणातली एक एक पायरी चढतो, आणि त्या पायऱ्या जसजसा तो वरती जाईल तसतशा उंच होत जातात. पहिल्यांदी तो कोर्सेस ची पायरी चढतो, मग थिसीस ची चढतो, मग ग्रॅड्युएशन ची चढतो, आणि मग सगळ्यात सगळ्यात शेवटी “जॉब सर्च” च्या पायरीपाशी येतो. ही पायरी सगळ्यात उंच असते आणि त्याला ती काही केल्या चढता येत नाही. आणि त्याला मागे पण जात येत नाही, कारण त्याचं ऑलरेडी ग्रॅड्युएशन झालेलं असतं, त्याला सर्वांची मान्यता मिळालेली असते, शिक्षण पूर्ण झालेलं असतं. त्याची इकडे आड आणि तिकडे विहीर अशी परिस्थिती होते. त्यातून तो कसा बाहेर पडतो हे जाणून घेण्यासाठी ती फिल्म बघा.

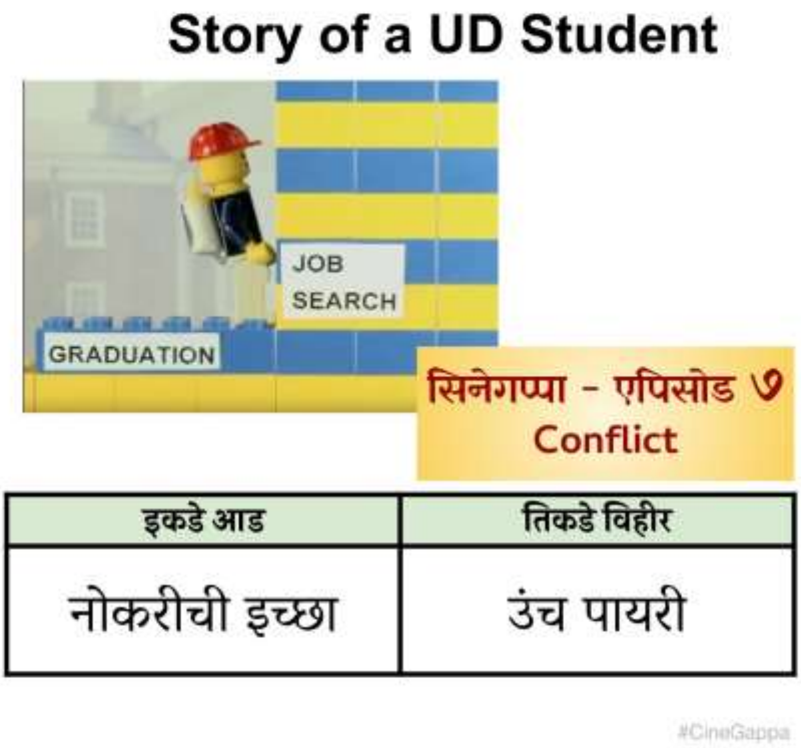

२. The King's Speech

या सिनेमा मध्ये अल्बर्टला तोतरेपणाचा त्रास असतो, आणि त्यामुळे बराच न्यूनगंडही आलेला असतो. त्याला तो राजा बनू शकेल असा अजिबात आत्मविश्वास नसतो. परंतु त्याचा मोठा भाऊ एडवर्ड, जो खरा वारसाहक्काने राजा बनणार असतो, तो ते पद सोडतो आणि अल्बर्ट वरती जबाबदारी पडते. जरी त्याला नीट बोलता येत नसलं, स्वतःवर विश्वास नसला तरीही त्याला अशा पदाची जबाबदारी सांभाळावी लागते की जिथे वक्तृत्व, आत्मविश्वास हा गोष्टी असणं गरजेचं असतं. इकडे आड आणि तिकडे विहीर अशा परिस्थितीत तो सापडतो.

३. चाची ४२०

या सिनेमा मध्ये कमल हसन चा घटस्फोट झालेला असतो, आणि त्याची एकुलती एक मुलगी असते तिची जबाबदारी आईने (तब्बूने) घेतलेली असते. त्यामुळे त्याला स्वतःच्या मुलीला जास्त वेळ भेटता येत नाही. आणि घटस्फोट तर झालेला असतो, त्यामुळे परत बायको आणि मुलीबरोबर राहायची सोय नसते. इकडे आड आणि तिकडे विहीर अशा परिस्थितीत तो सापडतो.

इकडे आड	तिकडे विहीर
स्वतःच्या मुलीला भेटायची ओढ	घटस्फोटामुळे मुलीला न भेटता येणे

#CineGappa

४. Kevin

माझी “Kevin” नावाची एक शॉर्ट फिल्म आहे. त्यामध्ये एक मुलगा आपल्या बाबांना रात्री झोपेतून उठवतो. त्याला एकट्याला त्याच्या खोलीमध्ये झोपायची भीती वाटत असते, त्यामुळे तो रडत असतो. बाबा उठतो,

पण त्याला परत लगेच झोपायला जायचं असतं. झोपायला जाऊ का मुलाकडे बघू अशा कात्रीत तो सापडतो. इकडे आड आणि तिकडे विहीर अशी परिस्थिती निर्माण होते.

इकडे आड	तिकडे विहीर
झोपायला जायचंय	मुलगा रडतोय

ही फिल्म तुम्ही खालच्या लिंक वर बघू शकता.

https://www.youtube.com/watch?v=PIFi6wy7xTc

सिने
गप्पा
Films, Engineering and Beyond...
Listen on
Apple Podcasts
Listen on Google
Play Music
#CineGappa
The Podcast
is in English
and Marathi.